

УДК 372.881.1

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9283.38.2023.284571>

ОСОБЛИВОСТІ ГУМОРИСТИЧНИХ ДІАЛОГІВ ЯПОНСЬКОГО КОМЕДІЙНОГО ЖАНРУ “МАНДЗАЙ”

Грикун Ю. О.

yuliia.hrykun@knlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1967-6284>

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 10.02.2023. Дата прийняття до друку 26.04.2023.

Анотація. У статті розглянуто діалог згідно з принципом міжкультурної взаємодії, який сприяє формуванню міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, що, як вважається останнім часом, неможлива без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і дотичних засобів навчання. Матеріалом дослідження виступають гумористичні діалоги японського комедійного жанру “мандзай”, які було відновлено з двох освітньо-розважальних відео (останнє кваліфікується як засіб технології ед’ютейнменту). Подано аналіз вищевказаних діалогів з точки зору їхніх комунікативних, психологічних і мовних особливостей з опертям на класифікацію психолінгвістичних особливостей діалогічного мовлення, розроблену українськими науковцями, як вагомого в формуванні міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності. Також висвітлено, яка з вищевказаних особливостей створює комічний ефект, адже діалоги мають гумористичне забарвлення, та являє собою підґрунтя розгортання діалогу цього жанру.

Ключові слова: освітньо-розважальні відео, діалог, японський комедійний жанр “мандзай”, комунікативна поведінка, міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність, міжкультурна комунікація.

Hrykun Yu. Kyiv National Linguistic University

Peculiarities of Humorous Dialogues of the Japanese Comic Performance Genre of Manzai

Abstract. Introduction. Researchers have pointed out that dialogue itself may be considered from the point of view of intercultural interaction. This is connected with the process of forming intercultural foreign language communicative competence that at recent times has been frequently carried out through information and communication technologies etc. Due to that, we have chosen as the object of our research the humorous dialogues of the Japanese comic performance genre of manzai, which we retrieved from the educational and entertainment video (one of the means of edutainment technology). **Methods.** Based on the classification of the peculiarities of the dialogues such as communicative, psychological, and linguistic ones developed by Ukrainian researchers we made an analysis of the Japanese dialogues of manzai genre and distinguished their functional types. **Results.** The analysis of the mentioned above dialogues revealed that first of all the dialogues may be considered as the ones of the combined type from the point of view of their functions. As well as we have clarified that dialogical unities of the analyzed dialogues often may have combinations of peculiarities such as psychological and linguistic ones or linguistic and communicative ones. Also, we have defined the peculiarity which provides the comic effect in these dialogues and serves as the base for what dialogue of such kind is developing. **Conclusion.** To sum up, it was found that the mentioned above peculiarities of the dialogues play a significant role in the process of forming intercultural foreign language communicative competence. Therefore, we consider this research useful for developing exercises for Japanese language students to form competence in dialogical speech using the educational and entertainment videos of the Japanese comic performance genre of manzai.

Key words: educational and entertainment video, dialogue, the Japanese comic performance genre of manzai, communicative behavior, intercultural foreign language communicative competence, intercultural communication.

Постановка проблеми. Вміння спілкуватися, тобто вести діалог, є результатом оволодіння вміннями міжкультурної комунікації або взаємодії. Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності – передумова позитивного

для обох сторін спілкування. Це питання є нагальним під час навчання іноземної мови, адже важливим є опанування не тільки іноземною мовою як інструментом спілкування, а й знаннями про культуру, традиції, соціальний устрій, особливості невербальної поведінки тощо носіїв виучуваної мови. Тобто іноземну мову потрібно також розглядати як засіб усвідомлення чужої культури. В такий спосіб важливим є навчання іноземної мови в контексті діалогу культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж складників іншомовної мовленнєвої компетентності як цільової для формування у студентів нелінгвістичних (Бігич та ін., 2013) і мовних закладів вищої освіти, зокрема майбутніх учителів і викладачів англійської мови, компетентність у діалогічному мовленні є однією з найдосліджуваних вітчизняними методистами: Л. В. Гайдукова (2008), Т. І. Коробейнікова (2013), О. О. Дідух (2016), І. В. Зайцева (2017), М. Б. Щербина (2021), О. В. Ярошенко (2015).

Окрім англійської мови, кандидатські дисертації цих науковців об'єднують і вирізняють з-поміж інших аналогічних науково-методичних досліджень використання сучасних технологій навчання: інформаційно-комунікаційних технологій Т. І. Коробейніковою, кейсової технології О. В. Ярошенко, технології диференційованого навчання М. Б. Щербиною, технології обговорення дискусійних питань О. О. Дідух, технології проблемного навчання І. В. Зайцевою. Однак така сучасна технологія навчання іноземних мов і культур, як ед'ютеймент і, відповідно, засоби її реалізації ще не були вичерпно досліджені. Особливістю нашої наукової розвідки є японська мова, на матеріалі якої в попередній публікації ми проаналізували освітньо-розважальне відео у комедійному жанрі "мандзай" як один з ефективних засобів технології ед'ютеймент для формування складників комунікативної компетентності (Григун, 2022), зокрема лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності в діалогічному мовленні.

Наразі маємо на меті проаналізувати комунікативні, психологічні й мовні особливості гумористичних діалогів японського комедійного жанру "мандзай" з опертям на загальну характеристику іншомовної компетентності в діалогічному мовленні (Бігич та ін. 2013, с. 304–308). Ілюстративним матеріалом слугуватимуть тексти двох діалогів, наведені нижче.

Виклад основного матеріалу. Насамперед, розглянемо три базові компоненти, які містить навчальна дисципліна "Іноземна мова". По-перше, це пізнавальний компонент, тобто належний обсяг знань з іноземної мови, по-друге, це виховний компонент, що полягає у формуванні сукупності моральних якостей особистості майбутнього фахівця, по-третє, це навчальний компонент, під яким ми розуміємо оволодіння певними іншомовними вміннями, як-от: говоріння, читання, письмо, аудіювання (цит. за: Павелків, 2020, с. 86). Практичною метою навчання іноземної мови передбачається формування іншомовної комунікативної компетентності, тобто здатності успішно виконувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями виучуваної мови відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого спілкування. Також важливо зауважити, що іншомовна комунікативна компетентність містить такі складники як мовні компетентності (фонетична, лексична, граматична), іншомовні мовленнєві компетентності (в аудіюванні, говорінні, читанні й письмі), лінгвосоціокультурну компетентність і навчально-стратегічну компетентність (Бігич та ін. 2013, с. 90–96). Відзначимо, що О. В. Ярошенко (2019) вказує на відмінність між компонентами іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) й міжкультурної комунікативної компетентності (МКК) та доводить, що іншомовна комунікативна компетентність містить міжкультурний складник лише в окремих компонентах (а саме: лінгвосоціокультурна компетентність, що кваліфікується як здатність і готовність

особистості до іншомовного міжкультурного спілкування, та навчально-стратегічна компетентність, що кваліфікується як здатність і готовність особистості користуватися різними навчальними і комунікативними стратегіями в процесі оволодіння ІКК і в ситуаціях реального міжкультурного спілкування), а міжкультурна комунікативна компетентність не містить складника, який би відповідав за навчання іноземної мови як такої (Ярошенко, 2019, с. 302). Вищесказане корелює з думкою британського вченого М. Байрама (1997), який розмежував поняття “міжкультурна компетентність” і “міжкультурна комунікативна компетентність”, висунувши основним критерієм мову спілкування. Його погляд базується на тому, що міжкультурна компетентність передбачає здатність взаємодіяти із представниками інших культур своєю рідною мовою, у той час як міжкультурна комунікативна компетентність – іноземною мовою (цит. за: Полонська, 2021b, с. 62; Байрам, 1997, с. 70). Тобто, формування міжкультурна компетентність може здійснюватися лише рідною мовою, у той час як розвиток МКК вимагає вивчення іноземної мови. Вітчизняні науковці (Бігич та ін., 2013) слушно зауважують, що саме рівень сформованості лінгвосціокультурної компетентності зумовлює ефективність реалізації міжкультурного спілкування. Вони визначають *міжкультурне спілкування* не як простий обмін інформацією, спрямований на досягнення визначеної мети, а як активну взаємодію учасників цього процесу, мета якого найчастіше має “немовний” характер, тобто мова в цьому випадку виступає як засіб здійснення такої взаємодії (Бігич та ін. 2013, с. 93). Т. Полонська (2021) пояснює принцип міжкультурної взаємодії як такий, що передбачає організацію освітнього процесу, за якої учитель / викладач бере до уваги національно-культурні особливості учнів / студентів в умовах міжкультурної взаємодії з носіями мови, і наголошує, що врахування цього принципу сприяє формуванню *міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності* (принагідно зауважимо, що цей термін поєднує окремі компоненти іншомовної культурної компетентності і міжкультурної компетентності) учнів / студентів, адже його результатом буде набуття знань про мовну картину світу й оволодіння фоновими знаннями із сфери життя носіїв мови (Полонська, 2021a, с. 49). Тож підсумуємо, що міжкультурна компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, здатності здійснювати шляхом створення спільного для комунікантів значення того, що відбувається, і досягати внаслідок позитивного для обох сторін спілкування (Воронкова, 2012, с. 444).

Діалог є однією з форм усного спілкування. Як зауважує К. Павелків (2020), теорія діалогу міцно увійшла в сучасну дидактику, тому з-поміж методів навчання, що використовуються на заняттях з іноземних мов у закладах вищої освіти, діалогічні методи є достатньо ефективними й результативними (Павелків, 2020, с. 98). Згадаємо у цьому зв’язку цікавий, на наш погляд, філософський підхід дослідниці, згідно з яким теорія діалогу пов’язує воедино такі два складники як “іншомовність” та “іншомовність” (Павелків, 2020, с. 90), що, на нашу думку, можна кваліфікувати як лінгвістичний прояв феномену міжкультурної комунікації, а константними компонентами ситуації діалогічної взаємодії є комуніканти, об’єкт комунікації, соціальний контекст діалогу, фонові знання учасників діалогу (Павелків, 2020, с. 109). Також дослідниця зазначає, що формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця нині фактично є неможливим без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і засобів навчання (Павелків, 2020, с. 94), з чим ми цілком погоджуємося.

Схарактеризуємо комунікативні, психологічні й мовні особливості діалогів, представлених у двох відео (“Favourite food” (“Улюблена їжа”) та “Say before eating” (“Що треба сказати перед прийомом їжі”)), які ми у попередній статті (Григун, 2022) кваліфікували як освітньо-розважальні та розглядали як засіб технології ед’ютейнменту.

Діалог № 1. “Favourite food” / яп. 「好きな食べ物は何ですか」 / “Sukina tabemono wa nan desu ka” / “Улюблена їжа”

	Репліки японською мовою (з транскрипцією латиницею) / англійською мовою	Переклад на українську мову
М. Хаякава та Р.Накагава разом	どうも、「Hyogo boys」です。よろしくおねがいます。 / <i>Douto, Hyogo boys desu. Yoroshiku onegai shimasu.</i>	Вас вітають “Хіого бойз”!
Р.Накагава (Н.), “цуккомі”	Now we are studying Japanese, right?	Зараз ми вивчаємо японську, так?
М. Хаякава (Х.), “боке”	Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (показує “лайк” глядачам)	Так! Японська досить складна, але цікава!
Н.	We’ve just learned how to say: “What’s your favourite food?” in Japanese. Do you know how to say?	Ми щойно вивчили, як сказати японською: “Яка твоя улюблена їжа?” Ти знаєш, як це сказати?
Х.	Yes, of course, I know! 「すきなたべものはなんですか?」 / <i>Sukina tabemono wa nan desu ka? (до глядачів)</i> Right?	Авжеж, я знаю! 「すきなたべものはなんですか?」 (Sukina tabemono wa nan desu ka?) Правильно?
Н.	Very good! Now I will ask you that question in Japanese and you can answer me.	Дуже добре! Зараз я ставитиму тобі запитання японською, а ти відповідатимеш мені.
Х.	OK, come on!	Гаразд! Починай!
Н.	すきなたべものはなんですか? / <i>Sukina tabemono wa nan desu ka? (показує глядачам жестом “їсти”)</i>	Яка твоя улюблена їжа? (яп.)
Х.	ぼくはユーカリがすきです。 / <i>Boku wa yuukari ga suki desu. (показує глядачам листя евкالیпту)</i>	Я люблю евкالیпт. (яп.)
Н.	なんでやねん? (діалектизм, Кансайський діалект) / <i>Nan de ya nen?</i> Are you a coala?	Що ти таке кажеш? Ти що, коала?
Х.	Am I a coala?	Я – коала???
Н.	Of course, not! You don’t have to check your body!	Звичайно, ні! Тобі не треба перевіряти своє тіло!
Х.	Oh, thanks God! (з полегшенням)	О! Слава Богу!
Н.	You can say: “ぼくはすしがすきです。 / <i>Boku wa sushi ga suki desu.</i> ” or something. (показує “суші” жестами руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії)	Ти можеш сказати: “Мені подобаються суші” (яп.) чи щось на кшталт цього.
Х.	Ahh, sushi...(повторює руками жест “суші” кухарів-сушістів). OK, let me try once more! (ніби показуючи глядачам, що впрається)	Ааа, суші!... Гаразд! Дай-но мені спробувати ще раз!
Н.	OK! すきなたべものはなんですか?	OK! Яка твоя улюблена їжа? (яп.)
Х.	ぼくはすしがすきです。 / <i>Boku wa sushi ga suki desu.</i> ” (показує “суші” жестами руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії) でも、ユーカリがいちばんすきです。 / <i>Demo yuukari ga suki desu. (знову показує листя евкالیпту глядачам)</i>	Я люблю суші. (яп.)..... Проте більше за все я люблю евкالیпт! (яп.)

H.	なんでやねん? (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> You are still talking about eucalyptus!	Що ти таке кажеш? Ти знову говориш про евкалипт!
X.	What? I really like eucalyptus!	А що? Я дійсно люблю евкалипт!
H.	Fair enough! But your Japanese is very good though!	Згода! Але ж твоя японська дуже гарна!
X.	Oh, thank you! (показує глядачам, що він задоволений компліментом)	О, дякую!
H.	Let's talk about something different! What about drinks? Drinks are <i>のみもの</i> / <i>no-mi-to-no</i> in Japanese.	Давай поговоримо про щось інше! Як щодо напоїв? Напої японською <i>no-mi-to-no</i> .
X.	<i>No-mi-to-no</i> . I know. (киває глядачам)	<i>No-mi-to-no</i> . Я знаю.
H.	OK? <i>すきなのみものはなんですか?</i> / <i>Sukina nomimono wa nann desu ka?</i>	OK? Який твій улюблений напій? (яп.)
X.	<i>ぼくはしょうゆが好きです。</i> / <i>Boku wa shouyu ga suki desu.</i> (до глядачів)	Я люблю соєвий соус. (яп.)
H.	なんでやねん? (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Soy sauce is not a drink, is it? You will become sick!	Що ти таке кажеш? Соєвий соус – не напій, хіба ні? Ти занедужаєш!
X.	<u>What? Soy sauce is very important for Japanese! I really like sushi with soy sauce. Yammy!..</u> (звертання до глядачів)	Що? Соєвий соус є дуже важливим для японців! Я насправді люблю суши з соєвим соусом! Це так смачно!
H.	That's true. Now we are talking about something to drink, so you have to talk about drinks!	Це правда! Зараз ми говоримо про щось, що можна випити, тож ти маєш говорити про напої!
X.	OK! I understand! Let me try once more! (киває глядачам, що впорасться)	Добре! Зрозумів! Дай-но мені спробувати ще раз!
H.	This is your final shot!	Це твоя остання спроба!
X.	Okey dokey! Bring it home!	Добре! Давай!
H.	<i>すきなのみものはなんですか?</i> <i>Sukina nomimono wa nan desu ka?</i>	Який твій улюблений напій? (яп.)
X.	<i>ぼくはキッコーマンのしょうゆが好きです。</i> / <i>Boku wa Kikko:man no Shouyu ga suki desu.</i> (демонструє глядачам пляшку соєвого соусу ТМ “Кіккоман”)	Мені подобається соєвий соус марки “Кіккоман”! (яп.)
H.	もうええわ! / <i>Mou ee wa!</i> (діалектизм)	Все! Досить!
X. i H.	どうも、ありがとうございました! / <i>Douto arigatou gozaimashita!</i>	Дуже дякуємо всім!

*покликання на відео: https://www.youtube.com/watch?v=pKTUcU9bP_Q

**червоним кольором виділено фрази японською мовою, що пропонуються до вивчення, а також є стрижневими для цього діалогу (як подано у відео); блакитним кольором виділено діалектні фрази.

Діалог № 2. “Say before eating” / яп. 「いただきます」 *Itadakimasu*¹ (“Що треба сказати перед прийомом їжі”)

	Репліки японською мовою (з транскрипцією латиницею) / англійською мовою	Переклад на українську мову
М. Хаякава та Р. Накагава разом	どうも、「 Hyogo boys 」です。よろしくおねがいします。/ <i>Doumo, Hyogo boys desu. Yoroshiku onegai shimasu.</i>	Вас вітають “Хіого бойз”!
Р. Накагава (Н.), “цуккомі”	Now we are studying Japanese, right?	Зараз ми вивчаємо японську, так?
М. Хаякава (Х.), “боке”	Yes, Japanese is pretty hard, but it's interesting! <i>(показує “лайк” глядачам)</i>	Так! Японська досить складна, але цікава!
Н.	We have just learned about some greetings in Japanese. For example Japanese people always say something particular before eating. Did you know that?	Ми щойно вивчили деякі привітання японською. Наприклад, японці завжди кажуть щось особливе перед їжею. Ти знав це?
Х.	Yes, of course, I know! I always say it before I eat. <i>(показує глядачам, що знає)</i>	Так! Авжеж, я знаю! Я завжди кажу це перед тим, як їсти.
Н.	So, let's give it a try! I will pretend to be your mother, so you will be my child.	Тож, давай спробуємо! Уявімо, що я – твоя мати, а ти – моя дитина.
Х.	You? Will be my mother? <u>It's hard to imagine!</u> <i>(до глядачів)</i>	Ти? Моя мати? <u>Це важко уявити!!!</u> <i>(до глядачів)</i>
Н.	What's a problem?	У чому проблема?
Х.	OK!...	Ну, гаразд!
Н.	Let's give an example.	Наведу приклад!
Х.	OK!..... <i>ただいま。 / tada ima.</i>	Гаразд! <u>Я прийшов</u> (яп. вітання)
Н.	(удаючи з себе маму, яка готує вечерю) <i>おかえり / okaeri.</i>	<u>З поверненням</u> (яп. вітання)
Х.	(погладжуючи живіт) I am hungry!	Я голодний!
Н.	One minute!	Хвилиночку!
Х.	I can't wait!	Я не можу чекати!
Н.	Just wait! (кричить)	Просто зачекай!
Х.	<u>She is so scary!</u> <i>(до глядачів)</i> I am going to die!	<u>Вона така страшна!</u> <i>(до глядачів)</i> Я помру!
Н.	It's dinner time! <i>テリヤキチキンです。 / Teriyaki chikin desu.</i>	Час вечеряти! У нас курка теріякі.
Х.	Oh, looks good!	О! Виглядає чудово!
Н.	Yes, it does!	Так, чудово!

¹ 「いただきます」 *Itadakimasu* – фраза в японській мові, що промовляється перед прийомом їжі і дослівно перекладається як “приймаю із вдячністю” (висловлення подяки, по-перше, тим, хто приготував страву, накривав стіл, вирощував овочі / фрукти, ловив рибу тощо, тобто завдяки кому цю страву можливо було приготувати, і, по-друге, висловлення подяки тим продуктам (інгредієнтам), з яких приготовлено страву, адже японці вважають, що “взяли” їхнє життя для підтримання свого життя.

X.	I am happy!	Я щасливий!
H.	Yes, you are!	Так, ти щасливий!
X.	I am starving! (починає їсти)	Я голодний!
H.	What are you doing now? Before you eat you have to say something, don't you?	Що ти зараз робиш? Перед тим, як їсти, ти маєш сказати щось, чи не так?
X.	Sorry, mom, I forgot that!	Вибач, мамо, я забув!
H.	Please put your hands together! (H. та X. складають долоні разом)	Будь ласка, склади долоні разом!
X.	いってきます。 / <i>Itte kimasu</i>	<i>Itte kimasu</i> (досл. “Я піду” яп. вітання)
H.	なんでやねん? (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Where are you going? 「いってきます」 / <i>Itte kimasu</i> is what we say when we leave home.	Що ти таке кажеш? Куди ти зібрався? “ <i>Itte kimasu</i> ” ми говоримо, коли йдемо з дому.
X.	Ah, 「いってきます」 / <i>Itte kimasu</i> it's what we say when we leave home. (повторює глядачам) Sorry, mum! My mistake!	А, “ <i>Itte kimasu</i> ” ми говоримо, коли виходимо з дому. Вибач, мамо! Помилився!
H.	Just stay here! Don't go anywhere!	Залишайся тут! Нікуди не йди!
X.	OK!	Гаразд!
H.	Put your hands together!	Склади долоні разом!
X.	いらっしやい。 / <i>Irasshai.</i>	“ <i>Irasshai</i> ” (досл. “Ласкаво просимо”, яп. вітання)
H.	なんでやねん? (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Who came to your home? いらっしやい / <i>Irasshai</i> it's what we say when somebody comes to your home. Like “Welcome to my home!”	Що ти таке кажеш? Хто до тебе прийшов? “ <i>Irasshai</i> ” ми кажемо, коли вітаємо того, хто прийшов до нас додому.
X.	What? My stomach is welcoming food that's why I said it. (нібито виправдовується перед глядачами) Come on, mum! (незадоволено відвертається)	Що? Мій шлунок зустрічає їжу, тому я сказав це! Ти що, мамо!
H.	Wait, wait! That might make se (nce)... (промовляє невпевнено) No! You can't say that in this case! Do you understand?	Чекай! Чекай! Це може мати сенс... Проте ні! Ти не можеш сказати так у цьому випадку! Ти розумієш?
X.	OK, I understand.	Так, розумію!
H.	Put your hands together!	Склади долоні разом!
X.	ごちそうさまでした。 / <i>Gochisou sama deshita.</i>	Дякую за їжу! (яп.)
H.	もうええわ! / <i>Mou ee wa!</i> (діалектизм)	Все! Досить!
X. i H.	どうも、 ありがとうございます! / <i>Douto arigatou gozaimashita!</i>	Дуже дякуємо всім!

*покликання на відео: <https://www.youtube.com/watch?v=edqg6d2H2l0>

**синім кольором виділено фрази японською мовою, що пропонуються до вивчення, а також є стрижневими для цього діалогу (як подано у відео); блакитним кольором виділено діалектні фрази.

Щодо особливостей діалогічного мовлення вітчизняна методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності виокремлює низку його психолінгвістичних особливостей (Бігич та ін. 2011, с. 200; Бігич та ін. 2013, с. 304–308), які ми детальніше розглянемо у поданих нижче таблицях, проілюструвавши прикладами з наведених вище діалогів.

Таблиця 1

**Комунікативні особливості діалогічного мовлення
на прикладі діалогів японського комедійного жанру “мандзай”**

Комунікативні особливості діалогічного мовлення	Діалог №1. “Favourite food” / яп. 「好きな食べ物は何ですか」 / “Sukina tabemono wa nan desu ka” / “Улюблена їжа”	Діалог №2. “Say before eating” / яп. 「いただきます」 Itadakimasu “Що треба сказати перед прийомом їжі”
1) Запит інформації – повідомлення інформації	(H.) We’ve just learned how to say: “What’s your favourite food?” in Japanese. Do you know how to say? (* запит) (X.) Yes, of course, I know! 「 <u>すきな食べ物は何ですか?</u> 」 / <u>Sukina tabemono wa nan desu ka?</u> (<u>до глядачів</u>) Right? (* повідомлення)	(H.) We have just learned about some greetings in Japanese. For example Japanese people always say something particular before eating. Did you know that? (* запит) (X.) Yes, of course, I know! I always say it before I eat. (<u>показує глядачам, що знає</u>) (*повідомлення)
2) Пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) – прийняття / неприйняття запропонованого	(H.) Very good! Now I will ask you that question in Japanese and you can answer me. (* <u>пропозиція</u>) (X.) OK, come on! (* <u>прийняття</u>) * <u>початок діалогу</u> (H.) Very good! Now I will ask you that question in Japanese and you can answer me. (* <u>пропозиція</u>) (X.) OK, come on! (* <u>прийняття</u>) (H.) Let’s talk about something different! What about drinks? Drinks are <u>のみもの</u> / <u>no-mi-to-no</u> in Japanese. (* <u>пропозиція</u>) (X.) <u>No-mi-to-no</u> . I know. (<u>киває глядачам</u>) (* <u>прийняття</u>)	(H.) So, let’s give it try! I will pretend to be your mother, so you will be my child. (<u>пропозиція</u>) (X.) You? Will be my mother? <u>It’s hard to imagine!</u> (<u>до глядачів</u>) (* <u>неприйняття</u> – заради створення комічного ефекту) (H.) What’s a problem? (X.) OK!...(* <u>прийняття</u>) * <u>початок діалогу</u> (H.) Just stay here! Don’t go anywhere! (<u>пропозиція</u> у формі <u>наказу</u>) (X.) OK! (<u>прийняття</u>) (H.) Put your hands together! (<u>пропозиція</u> у формі <u>наказу</u>)
3) Обмін судженнями, думками, враженнями	Протягом подальшої розмови	Протягом подальшої розмови
4) Взаємопереконання / обґрунтування власної точки зору	(H.) You can say: “ <u>ぼくはすしが好きです。</u> ” / <u>Boku wa sushi ga suki desu.</u> ” or something. (показує “суші” жестаи руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії) (X.) Ahh, sushi... (повторює руками жест “суші” кухарів-сушістів). OK, let me try once more! (<u>ніби показуючи глядачам, що впорається</u>) (H.) OK! <u>すきな食べものはなんですか?</u> / <u>Sukina tabemono wa nan desu ka?</u> (X.) <u>ぼくはすしが好きです。</u> / <u>Boku wa sushi ga suki desu.</u> ” (показує “суші” жестаи руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії) <u>でも、ユーカーがいちばん好きです。</u> / <u>Deto yukari ga suki desu.</u> (<u>знову показує листя евкаліпту глядачам</u>)	(H.) Put your hands together! (X.) <u>いらっしやい。</u> / <u>Irasshai.</u> (H.) <u>なんでやねん?</u> (діалектизм) / <u>Nan de ya nen?</u> Who came to your home? <u>いらっしやい</u> / <u>Irasshai</u> it’s what we say when somebody comes to your home. Like “Welcome to my home!” (X.) What? <u>My stomach is welcoming food that’s why I said it.</u> (<u>нібито виправдовується перед глядачами</u>) Come on, mum! (незадоволено відвертається) (H.) Wait, wait! That might make me (nse)... (промовляє невпевнено) No! You can’t say that in this case! Do you understand? (X.) OK, I understand.

Таблиця 2

**Психологічні особливості діалогічного мовлення
на прикладі діалогів японського комедійного жанру “мандзай”**

Психологічні особливості діалогічного мовлення	Діалог №1. “Favourite food” / яп. 「好きな食べ物は何ですか」 / “Sukina tabemono wa nan desu ka” / “Улюблена їжа”	Діалог №2. “Say before eating” / яп. 「いただきます」 Itadakimasu “Що треба сказати перед прийомом їжі”
1) вмотивованість (необхідно створити умови для діалогу)	(H.) Now we are studying Japanese, right? (X.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (<i>показує “лайк” глядачам</i>) (H.) We’ve just learned how to say: “What’s your favourite food?” in Japanese. Do you know how to say? <i>*початкові репліки діалогу (комунікативний запит) створюють умови для подальшого його розвитку з метою ознайомлення з лексичними одиницями (ЛО) та тематичними висловлюваннями</i>	(H.) Now we are studying Japanese, right? (X.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! <i>(показує “лайк” глядачам)</i> (H.) We have just learned about some greetings in Japanese. For example Japanese people always say something particular before eating. Did you know that? <i>*початкові репліки діалогу (комунікативний запит) створюють умови для подальшого його розвитку з метою ознайомлення з ЛО та тематичними висловлюваннями</i>
2) зверненість (контакт учасників; зорове сприйняття співрозмовників; певна незавершеність висловлювань, що доповнюється використанням невербальних засобів (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників))	* зорове сприйняття співрозмовників; * контакт з глядачами / використання позамовних засобів (жестів, міміки): (X.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (<i>показує “лайк” глядачам</i>); (X.) <u>ぼくはユーカーがすきです。 / Boku wa yukari ga suki desu. (показує глядачам листя екаліпту);</u> (H.) <u>すきなたべものはなんですか? / Sukina tabemono wa nan desu ka? (показує глядачам жестом “їсти”)</u> (H.) You can say: “ <u>ぼくはすしがすきです。 / Boku wa sushi ga suki desu.</u> ” or something. (<i>показує “суші” жестами руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії</i>) (X.) Oh, thank you! (<i>показує глядачам, що він задоволений компліментом</i>) (X.) <i>No-mi-to-no.</i> I know. (<i>киває глядачам</i>) (X.) OK! I understand! Let me try once more! (<i>киває глядачам, що впорасться</i>) (X.) <u>ぼくはキッコーマンのしょうゆがすきです。 / Boku wa Kikko: tan no Showyu ga suki desu. (демонструє глядачам пляшку соєвого соусу ТМ “Кіккоман”)</u> <i>* позамовні засоби, з одного боку створюють комічний ефект, а з іншого, допомагають тим, хто вивчає мову, краще зрозуміти ситуацію</i>	* зорове сприйняття співрозмовників; * контакт з глядачами / використання позамовних засобів (жестів, міміки): (X.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (<i>показує “лайк” глядачам</i>); (X.) You? Will be my mother? <u>It’s hard to imagine! (до глядачів)</u> (H.) (удаючи маму, яка готує вечерю) <u>おかえり / okaeri.</u> (X.) (погладжуючи живіт) I am hungry! (H.) Just wait! (кричить) (X.) <u>She is so scary! (до глядачів)</u> I am going to die! (H.) Please put your hands together! (H. та X. складають долоні разом) (X.) What? <u>My stomach is welcoming food that’s why I said it. (нібито виправдовується перед глядачами)</u> Come on, mum! (незадоволено відвертається) <i>* позамовні засоби, з одного боку створюють комічний ефект, а з іншого, допомагають тим, хто вивчає мову, краще зрозуміти ситуацію</i>

<p>3) ситуативність (зміст діалогу можна зрозуміти лише з урахуванням ситуації, в якій він здійснюється; * комунікативні ситуації можна поділити на природні й штучні (спеціально створені ситуації, що потребують вербального стимулу, <u>визначення ролей, в яких комуніканти виступатимуть, стосунків між ними</u>)</p>	<p>* Дана комунікативна ситуація є спеціально створеною (задана тема “Favourite food” / яп. 「好きな食べ物は何ですか」 / “Sukina tabemono wa nan desu ka” / “Улюблена їжа”) * як вербальний стимул можна розцінювати репліки на початку діалогу, як-от: (Н.) We’ve just learned how to say: “What’s your favourite food?” in Japanese. Do you know how to say? * визначення ролей, стосунків між комунікантами: у цих діалогах у гумористичному жанрі “мандзай” чітко розподілено ролі: “цуккомі” (той, хто глузує / повчає; Р. Накагава) і “боке” (“нетяма”, завдяки реплікам якого здебільшого створюється комічний ефект і створюється можливість отримати більше інформації лінгвістичного й культурологічного характеру; М. Хаякава)</p>	<p>* Дана комунікативна ситуація є спеціально створеною (задана тема “Say before eating” / яп. 「いただきます」 Itadakimasu “Що треба сказати перед прийомом їжі”) * як вербальний стимул можна розцінювати репліки на початку діалогу, як-от: (Н.) We have just learned about some greetings in Japanese. For example, Japanese people always say something particular before eating. Did you know that? * визначення ролей, стосунків між комунікантами: у цих діалогах у гумористичному жанрі “мандзай” чітко розподілено ролі: “цуккомі” (той, хто глузує / повчає; Р. Накагава) і “боке” (“нетяма”, завдяки реплікам якого здебільшого створюється комічний ефект і створюється можливість отримати більше інформації лінгвістичного й культурологічного характеру; М. Хаякава)</p>
<p>4) експресивність / емоційна забарвленість (репліки подиву, захоплення, оцінювання, розчарування, незадоволення тощо)</p>	<p>(Н.) Very good! (репліка оцінювання / підбадьорення) Now I will ask you that question in Japanese and you can answer me. (Х.) What? (репліка подиву) I really like eucalyptus! (Х.) Oh, thanks God! (з полегшенням) (Н.) Fair enough! (репліка підбадьорення) But your Japanese is very good though! (Н.) This is your final shot! (Х.) Okey dokey! Bring it home! (репліки розмовного стилю, емоційно забарвлені) (Н.) なんでもねん? (яп. діалектизм) / Nan de ya nen? (репліка подиву) (Н.) もうええわ! / Mou ee wa! (яп. діалектизм) (репліка незадоволення / розчарування) * діалектні репліки подиву, розчарування “цуккомі” (того, хто глузує / повчає) є типовими для діалогів у гумористичному жанрі “мандзай”</p>	<p>(Н.) So, let’s give it try! (репліка-заохочення) I will pretend to be your mother, so you will be my child. (Х.) You? Will be my mother? <u>It’s hard to imagine!</u> (до глядачів) (Н.) What’s a problem? (репліка незадоволення) (Н.) なんでもねん? (яп. діалектизм) / Nan de ya nen? (репліка подиву) (Н.) もうええわ! / Mou ee wa! (яп. діалектизм) (репліка незадоволення / розчарування) * діалектні репліки подиву, розчарування “цуккомі” (того, хто глузує / повчає) є типовими для діалогів у гумористичному жанрі “мандзай”</p>

<p>5) спонтанність / неочікуваність (мовленнєва поведінка кожного учасника діалогу значною мірою зумовлюється мовленнєвою поведінкою партнера; перебіг і зміст діалогу залежить від реплік кожного його учасника)</p>	<p>*“Цуккомі” (Р. Накагава) намагається вибудувати діалог за певною схемою, проте його співрозмовник “боке” (М. Хаякава) неочікуваними репліками, реакцією змінює перебіг діалогу. Наведемо уривки з діалогу, які це ілюструють.</p> <p>(Н.) <i>すきなたべものはなんですか?</i> / <i>Sukina tabemono wa nan desu ka?</i> (показує глядачам жестом “їсти”) (Х.) <i>ぼくはユ一カリがすきです。</i> / <i>Boku wa yuikari ga suki desu.</i> (показує глядачам листя евкаліпту) (Н.) <i>なんでやねん?</i> (діалектизм, Кансайський діалект) / <i>Nan de ya nen?</i> Are you a coala? (Х.) Am I a coala? (Н.) Of course, not! You don't have to check your body! (Х.) Oh, thanks God! (з полегшенням)</p> <p>(Н.) <i>すきなのみものはなんですか?</i> / <i>Sukina nomimono wa nan desu ka?</i> (Х.) <i>ぼくはしょうゆがすきです。</i> / <i>Boku wa shouyu ga suki desu.</i> (до глядачів) (Н.) <i>なんでやねん?</i> (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Soy sauce is not a drink, is it? You will become sick! (Х.) <u>What? Soy sauce is very important for Japanese! I really like sushi with soy sauce. Yammy!.. (звертання до глядачів)</u></p> <p>* вислів подиву <i>なんでやねん?</i> є маркером того, що діалог змінив своє “русло”, тобто набув неочікуваного напрямку.</p>	<p>*“Цуккомі” (Р. Накагава) намагається вибудувати діалог за певною схемою, проте його співрозмовник “боке” (М. Хаякава) неочікуваними репліками, реакцією змінює перебіг діалогу. Наведемо уривки з діалогу, які це ілюструють.</p> <p>(Н.) It's dinner time! <i>テリヤキチキン</i>です。 / <i>Teriyaki chikin desu.</i> (Х.) Oh, looks good! (Н.) Yes, it does! (Х.) I am happy! (Н.) Yes, you are! (Х.) I am starving! (починає їсти) (Н.) What are you doing now? Before you eat you have to say something, don't you? (Х.) Sorry, mom, I forgot that! (Н.) Please put your hands together! (Н. та Х. складають долоні разом) (Х.) <i>いってきます。</i> / <i>Itte kimasu.</i> (Н.) <i>なんでやねん?</i> (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Where are you going? <i>「いってきます」</i> / <i>Itte kimasu</i> is what we say when we leave home. (Х.) <u>Ah, 「いってきます」 / <i>Itte kimasu</i> it's what we say when we leave home. (повторює глядачам)</u> Sorry, mum! My mistake! (Н.) Just stay here! Don't go anywhere! (Х.) OK! (Н.) Put your hands together! (Х.) <i>いらっしやい。</i> / <i>Irasshai.</i> (Н.) <i>なんでやねん?</i> (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i> Who came to your home? <i>いらっしやい</i> / <i>Irasshai</i> it's what we say when somebody comes to your home. Like “Welcome to my home!”</p> <p>* вислів подиву <i>なんでやねん?</i> є маркером того, що діалог змінив своє “русло”, тобто набув неочікуваного напрямку.</p>
<p>б) двосторонній характер (спілкуючись, співрозмовник виступає то в ролі мовця, то в ролі слухача, що має реагувати на репліку партнера; без взаємного розуміння обмін репліками унеможливлується)</p>	<p>– У ролі мовця, тобто того, хто скеровує розмову, частіше виступає “цуккомі” (Р. Накагава). – Весь діалог у комедійному жанрі “мандзай” є спробою дійти взаєморозуміння.</p>	<p>– У ролі мовця, тобто того, хто скеровує розмову, частіше виступає “цуккомі” (Р. Накагава). – Весь діалог у комедійному жанрі “мандзай” є спробою дійти взаєморозуміння.</p>

Таблиця 3.

**Мовні особливості діалогічного мовлення
на прикладі діалогів японського комедійного жанру “мандзай”**

Мовні особливості діалогічного мовлення	Діалог №1. “Favourite food” / яп. 「好きな食べ物は何ですか」 / “Sukina tabemono wa nan desu ka” / “Улюблена їжа”	Діалог №2. “Say before eating” / яп. 「いただきます」 Itadakimasu “Що треба сказати перед прийомом їжі”
<p>1. *Еліптичність (використання неповних речень), *вільне синтаксичне оформлення мовлення, *переважання простих речень, *варіювання інтонації</p>	<p>*У діалозі №1 використовуються прості речення, як-от: (Н.) <i>すきな食べ物は何ですか? / Sukina tabemono wa nan desu ka? (показує глядачам жестом “їсти”)</i> (X.1) <i>ぼくはユウカリがすきです。 / Boku wa yuukari ga suki desu. (показує глядачам листя евкаліпту)</i> (X.2) <i>ぼくはすしがすきです。 / Boku wa sushi ga suki desu.</i> (показує “суші” жестама руки, як це роблять кухарі-сушісти в Японії) <i>でも、ユウカリがいちばんすきです。 / Demo yuukari ga suki desu. (знову показує листя евкаліпту глядачам)</i></p> <p>*Варіювання інтонації: (X.) Oh, thanks God! (<i>*інтонація полегшення</i>)</p> <p>(Н.) <i>なんでやねん? (діалектизм) / Nan de ya nen?</i> (Н.) <i>もうええわ! / Mou ee wa! (діалектизм)</i> (<i>* інтонація подиву та незадоволення / розчарування</i>)</p> <p>(Н.) Let’s talk about something different! What about drinks? Drinks are <i>のみもの / no-mi-to-no</i> in Japanese. (<i>*тут використано інтонаційний стилістичний прийом розбивання слова на склади (розтягування складів) / умисна надзвичайно точна артикуляція звуків для привернення уваги або для того, щоб навчити правильної вимови слова</i>)</p> <p>(X.) <i>No-mi-to-no.</i> I know. (<i>киває глядачам</i>)</p> <p>(<i>*тут використано інтонаційний стилістичний прийом розбивання слова на склади (розтягування складів) / умисна надзвичайно точна артикуляція звуків для надання комічного ефекту</i>)</p>	<p>*У діалозі №2 використовуються прості речення, як-от: (X.) OK!..... <i>ただいま。 / tada ima.</i> (Н.) (удаючи з себе маму, яка готує вечерю) <i>おかえり / okaeri.</i></p> <p>*Варіювання інтонації: (Н.) (удаючи з себе маму, яка готує вечерю) <i>おかえり / okaeri.</i> (<i>* уподібнення жіночому тембру голосу</i>)</p> <p>(Н.) Just wait! (<i>кричить</i>)</p> <p>(X.) What? <u>My stomach is welcoming food that’s why I said it.</u> (<i>нібито виправдовується перед глядачами</i>) Come on, mum! (<i>незадоволено відвертається</i>) (<i>* інтонація незадоволення</i>)</p> <p>—</p> <p>(Н.) <i>なんでやねん? (діалектизм) / Nan de ya nen?</i> (Н.) <i>もうええわ! / Mou ee wa! (діалектизм)</i> (<i>* інтонація подиву та незадоволення / розчарування</i>)</p>

<p>2. Наявність “готових” мовленнєвих одиниць (“кліше”, “шаблонів”) – для обміну вітаннями, поздоровленнями, висловленнями вдячності, для привернення уваги співрозмовника на початку розмови або коментування почутого. Надають діалогу емоційності.</p>	<p>(Н.) і (Х.). どうも、「Hyogo boys / Doumo, Hyogo boys desu. Yoroshiku onegai shimasu. (*шаблонна репліка привітання та представлення себе; є типовою для діалогів у жанрі “мандзай”)</p> <p>(Н.) Now we are studying Japanese, right? (*стандартна репліка-привернення уваги для цих діалогів)</p> <p>(Х.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (показує “лайк” глядачам) (*стандартна репліка-відповідь)</p> <p>(Н.) We’ve just learned how to say:in Japanese. Do you know how to say? (*стандартна репліка для надання діалогу потрібного напрямку)</p> <p>(Х.) Yes, of course, I know!... (* репліка згоди)</p> <p>(Н.) Of course, not!.. (* репліка незгоди)</p> <p>(Н.) <u>That’s true.</u> Now we are talking about something to drink, so you have to talk about drinks! (*репліка згоди)</p> <p>(Х.) <u>Oh, thank you!</u> (показує глядачам, що він задоволений компліментом)</p> <p>(Н.) Let’s talk about something different!.... (* стандартна репліка для надання розмові іншого напрямку)</p> <p>(Н.) <u>なんでやねん?</u> (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i></p> <p>(Н.) <u>もうええわ!</u> / <i>Mou ee wa!</i> (діалектизм) (* стандартні репліки для вираження подиву та незадоволення / розчарування для цих діалогів)</p> <p><u>どうも、ありがとうございました!</u> / <i>Doumo arigatou gozaimashita!</i> (* репліка вдячності; є завершальною у цих діалогах)</p>	<p>(Н.) і (Х.). どうも、「Hyogo boys」 です。よろしくおねがいます。/ <i>Doumo, Hyogo boys desu. Yoroshiku onegai shimasu.</i> (*шаблонна репліка привітання та представлення себе; є типовою для діалогів у жанрі “мандзай”)</p> <p>(Н.) Now we are studying Japanese, right? (*стандартна репліка-привернення уваги для цих діалогів)</p> <p>(Х.) Yes, Japanese is pretty hard, but it’s interesting! (показує “лайк” глядачам)(*стандартна репліка-відповідь)</p> <p>(Н.) We have just learned about in Japanese. For example Did you know that? (*стандартна репліка для надання діалогу потрібного напрямку)</p> <p>(Х.) <u>Yes, of course, I know!</u>...</p> <p>(Х.) <u>Sorry, mum. My mistake!</u> (*репліка-визнання провини)</p> <p>—</p> <p>Шаблонні етикетні репліки: <u>ただいま/ tada ima.</u> おかえり/ <i>okaeri, いただきます/ itte kimasu, いらっしやい/ irasshai, ごちそうさまでした/ gochisou sama deshita.</i></p> <p>(Н.) <u>なんでやねん?</u> (діалектизм) / <i>Nan de ya nen?</i></p> <p>(Н.) <u>もうええわ!</u> / <i>Mou ee wa!</i> (діалектизм) (* стандартні репліки для вираження подиву та незадоволення / розчарування для цих діалогів)</p> <p><u>どうも、ありがとうございました!</u> / <i>Doumo arigatou gozaimashita!</i> (* репліка вдячності; є завершальною у цих діалогах)</p>
<p>3. Наявність слів-заповнювачів пауз</p>	<p>*ОК (з одного боку, це – репліка, що виражає згоду, а з іншого – виступає як репліка-заповнювач пауз)</p>	<p>*ОК (з одного боку, це – репліка, що виражає згоду, а з іншого – виступає як репліка-заповнювач пауз) *(Н.) One minute!</p>

4. Наявність стягнених / скорочених форм	<p>*どうも、「Hyogo boys」です。Doumo, Hyogo boys desu. (*どうも doumo – скорочена форма таких привітань, як どうもこんにちは doumo konnichiwa (добрий день!)、どうもこんばんは doumo konbanwa (добрий вечір!))</p> <p>* скорочені форми в японській мові вказують, що співрозмовники мають дружні стосунки, тобто належать до групи “своїх” (“uchi”), що є важливим лінгвокультурним елементом. Ці форми не вважаються ввічливими та належать до розмовного стилю.</p>	<p>*どうも、「Hyogo boys」です。Doumo, Hyogo boys desu. (*どうも doumo – скорочена форма таких привітань, як どうもこんにちは doumo konnichiwa (добрий день!)、どうもこんばんは doumo konbanwa (добрий вечір!))</p> <p>*おかえり / okaeri- скорочена форма від おかえりなさい okaeri nasai (з поверненням!)</p> <p>* いらっしやい。 / irasshai - скорочена форма від いらっしやいませ irasshaimase (ласкаво просимо!)</p> <p>* скорочені форми в японській мові вказують, що співрозмовники мають дружні стосунки, тобто належать до групи “своїх” (“uchi”), що є важливим лінгвокультурним елементом. Ці форми не вважаються ввічливими та належать до розмовного стилю.</p>
--	--	--

У табл. 1-3 ми здійснили спробу виявити й проаналізувати комунікативні, психологічні й мовні особливості діалогів японського комедійного жанру “мандзай”, що були представлені в освітньо-розважальних відео, з опертям на класифікацію вищевказаних особливостей діалогічного мовлення, розроблену українськими науковцями (Бігич та ін. 2013 с. 304–308). Виходячи з того, що їхні автори – носії японської мови мали на меті насамперед ознайомити з певними японськими лексичними одиницями й репліками англійськомовних студентів початкового ступеня навчання, діалоги являють собою комбінацію англійських та японських реплік. Об’єктом нашого інтересу була передовсім японськомовна частина діалогів, проте ми намагались представити цілісний аналіз усього матеріалу.

Отже, за провідною комунікативною функцією діалог №1 кваліфікуємо як **діалог-розпитування з елементами домовленості, дискусії й обміну думками (обґрунтування власної позиції)**, тобто як комбінацію чотирьох типів діалогів з п’яти виокремлених (діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями / думками, діалог-обговорення / дискусія, діалог етикетного характеру (Бігич та ін. 2013, с. 316–317), причому односторонній, оскільки ініціатива розпитування / спонування належить “цуккомі” (тому, хто повчає / глузує). Цьому діалогу притаманні такі види діалогічних єдностей: **запитання – відповідь** (властиво діалогу-розпитуванню, діалогу обміну враженнями / думками, діалогу-обговоренню / дискусії), **спонування – згода / відмова** (властиво діалогу-домовленості).

Діалог №2 містить елементи всіх п’яти типів діалогів, включаючи етикетну складову, що виражається в обміні репліками етикетного характеру (**ただいま tada ima** (я вдома (повернувся!)—**おかえり okaeri** (з поверненням!), а також “спробами” “боке” ввести нові етикетні репліки (**いらっしやい irasshai** (досл. “Ласкаво просимо”, яп. вітання), **いってきます itte kimasu** (досл. “Я піду” яп. вітання), **ごちそうさまでした gochisou sama deshita** (“дякую за їжу!”), і ця компонента, на нашу думку, є домінантною. Тому діалог №2 кваліфікуємо як **діалог етикетного характеру** з елементами розпитування, домовленості, дискусії, обміну думками. Цьому діалогу

притаманні такі види діалогічних єдностей як **повідомлення – повідомлення** (властиво діалогу етикетного характеру), **запитання – відповідь** (властиво діалогу-розпитуванню, діалогу обміну враженнями / думками, діалогу-обговоренню / дискусії), **спонукання – згода / відмова** (властиво діалогу-домовленості), при цьому розмову скеровує “цуккомі”,

Підсумовуючи, зазначимо, що низка проаналізованих нами реплік діалогів поєднують в собі декілька особливостей. Проілюструємо нашу думку кількома прикладами.

1) Репліка з діалогу № 1 “(Н.): すきな食べ物は何ですか? / *Sukina tabemono wa nan desu ka?* (**показує глядачам жестом “їсти”**)” може розглядатися як така, що має не лише психологічні особливості (а саме: зверненість, використання невербальних засобів (жестів)), а й мовні особливості (а саме: використання простих речень).

2) Репліка з діалогів № 1 і №2 “(Н.): なんやねん? (яп. діалектизм) / *Nan de ya nen?*” (**репліка подиву**) має такі психологічні особливості, як **експресивність**, реакція на щось **неочікуване** (є маркером того, що діалог набув неочікуваного напрямку), а також мовні особливості (а саме: має **інтонацію подиву**, являє собою **шаблонну репліку подиву**).

3) Репліки з діалогу №1:

(Н.) Let’s talk about something different! What about drinks? Drinks are のみもの / *no-mi-to-no* in Japanese. (***пропозиція**)

(Х.) *No-mi-to-no*. I know. (**киває глядачам**) (***прийняття**)

мають такі особливості: комунікативні (пропозиція – прийняття запропонованого), мовні (використання **інтонаційного стилістичного прийому розбивання слова на складі (розтягування складів)** / **умисна надзвичайно точна артикуляція звуків** для привернення уваги або для того, щоб навчити правильної вимови слова)

4) Репліки з діалогу №2:

(Х.) OK!..... ただいま。 / *tada ima*.

(Н.) (удавачи з себе маму, яка готує вечерю) おかえり / *okaeri*。

мають низку мовних особливостей, як-от: використання **шаблонних** (етикетних) реплік; **інтонаційні** особливості (уподібнення жіночому тембру голосу), використання **простих речень**; наявність **скорочених форм** (**おかえり* / *okaeri*-скорочена форма від *おかえりなさい* *okaeri nasai* (з поверненням!)), а також психологічну особливість (**зверненість**, використання **невербальних засобів** – “удавати з себе маму, яка готує вечерю”).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Спираючись на проаналізований вище ілюстративний матеріал, ми дійшли висновку, що більшості реплік / діалогічних єдностей діалогів японського комедійного жанру “мандзай” властиві водночас декілька особливостей: психологічні й мовні особливості або комунікативні й мовні особливості тощо. Самі ж діалоги є діалогами комбінованого типу, тобто містять елементи різних функціональних типів діалогів. Комічний ефект досягається завдяки такій психологічній особливості, як спонтанність / неочікуваність, що притаманна саме реплікам “боке” (нетями). Проте цей комічний ефект, з іншого боку, є прийомом, завдяки якому суттєво збільшується обсяг лексичного матеріалу, з яким ознайомлюють учнів / студентів у межах кожного діалогу. До речі, вважається, що саме непередбачуваність є перешкодою в оволодінні діалогом, адже його неможливо спланувати заздалегідь, оскільки мовленнєва поведінка кожного з учасників інтеракції значною мірою визначається мовленнєвою поведінкою іншого / інших партнерів. Кожен учасник діалогу має стежити за перебігом думки співрозмовника,

часом несподіваним, а така несподіваність призводить до зміни предмету спілкування (Бігич та ін. 2013, с. 304). Також важливо зазначити, що проблеми в спілкуванні між представниками різних культур виникають не тільки з фактично існуючих різних мовних кодів, а також і з різних варіантів сприйняття й інтерпретації отриманої інформації (Воронкова, 2012, с. 444). Останнє виступає основою, на якій розгортається діалог у гумористичному жанрі “мандзай”.

Перспективи наших подальших наукових розвідок передбачають розроблення комплексу вправ для формування у студентів – майбутніх філологів компетентності в японському діалогічному мовленні засобом освітньо-розважальних відео в комедійному жанрі “мандзай”.

ЛІТЕРАТУРА

- Бігич, О. Б., Бондар, Л. В., Волошинова, М. М., Максименко, Л. О., Огуй, О. М., Окопна, Я. В., & Сімкова, І. О. (2013). *Теорія і практика формування професійно орієнтованої іношомовної компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей* [колективна монографія]. Видавничий центр КНЛУ.
- Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., Гапонова, С. В., Майєр, Н. В., Ніколаєва, С. Ю., Олійник, Т. О., Писанко, М. Л., Сажко, Л. А., Скляренко, Н. К., Смоліна, С. В., Устименко, О. М., Хоменко, Е. Г., Черниш, В. В., Шерстюк, О. М., & Шукліна, С. І. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика*. Видавничий центр КНЛУ.
- Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., Голованчук, Л. П., Ніколаєва, С. Ю., Сажко, Л. А., Смоліна, С. В., & Черниш, В. В. (2011). *Методика формування міжкультурної іношомовної комунікативної компетенції: курс лекцій*. Ленвіт.
- Воронкова, Н. (2012). Формування міжкультурної компетенції особистості в процесі навчання іноземної мови. *Наукові записки. Серія: філологічні науки*, 104(2), 443–447. <https://core.ac.uk/download/pdf/53035681.pdf>
- Гайдукова, Л. В. (2008). *Формування професійно орієнтованої компетенції в діалогічному мовленні у майбутніх учителів англійської мови* [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Грикун, Ю. О. (2022). Освітньо-розважальне відео (комічні сценки в жанрі “мандзай”) як сучасний засіб навчання японської мови. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та Психологія*, 37, 53–63. <https://doi.org/10.32589/2412-9283.37.2022.272897>
- Дідух, О. О. (2016). *Методика навчання ведення дебатів майбутніх викладачів англійської мови* [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Зайцева, І. В. (2017). *Формування у майбутніх філологів компетентності в англійському діалогічному мовленні на засадах проблемних ситуацій* [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Коробейнікова, Т. І. (2013). *Формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій* [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Павелків, К. М. (2020). *Теоретичні і методичні засади іношомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах освітнього середовища університету* [Кандидатська дисертація, Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, Україна].

- Полонська, Т. К. (2021a). Принципи формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів гімназії на уроках іноземної мови. В *The IV International Science Conference “Actual problems of practice and science”*, March 5 – 6, 2021 (с. 48–50), Ankara, Turkey.
- Полонська, Т. К. (2021b). Проблема кореляції міжкультурної комунікативної компетентності та іншомовної комунікативної компетентності в навчанні іноземних мов учнів закладів загальної середньої освіти. В *Актуальні питання розвитку сучасної науки та освіти (частина III)*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 16-17 січня 2021 року (с. 62–63). Львівський науковий форум.
- Щербина, М. Б. (2021). *Методика диференційованого формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів* [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Ярошенко, О. В. (2015). *Формування англомовної професійно орієнтованої компетентностей діалогічному мовленні майбутніх викладачів на основі кейс-методу*. [Кандидатська дисертація, Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна].
- Ярошенко, О. В. (2019). Структурна модель іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 69, 301–305.
<https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-69.69>
- Byram, M. S. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters Ltd.

REFERENCES

- Bihych, O. B., Bondar, L. V., Voloshynova, M. M., Maksymenko, L. O., Ohuj, O. M., Okopna, Ya. V., & Simkova, I. O. (2013). *Teoriia i praktyka formuvannia profesijno oriientovanoi inshomovnoi kompetentnosti v hovorinni u studentiv nelinhvistychnykh spetsial'nostej* [kolektyvna monohrafiia]. Vydavnychyj tsentr KNLU.
- Bihych, O. B., Borysko, N. F., Borets'ka, H. E., Haponova, S. V., Majier, N. V., Nikolaieva, S. Yu., Olijnyk, T. O., Pysanko, M. L., Sazhko, L. A., Skliarenko, N. K., Smolina, S. V., Ustymenko, O. M., Khomenko, E. H., Chernysh, V. V., Sherstiuk, O. M., & Shuklina, S. I. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kul'tur: teoriia ta praktyka*. Vydavnychyj tsentr KNLU.
- Bihych, O. B., Borysko, N. F., Borets'ka, H. E., Holovanchuk, L. P., Nikolaieva, S. Yu., Sazhko, L. A., Smolina, S. V., & Chernysh, V. V. (2011). *Metodyka formuvannia mizhkul'turnoi inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentsii: kurs leksij*. Lenvit.
- Voronkova, N. (2012). Formuvannia mizhkul'turnoi kompetentsii osobystosti v protsesi navchannia inozemnoi movy. *Naukovi zapysky. Serii: filolohichni nauky*, 104(2), 443–447.
<https://core.ac.uk/download/pdf/53035681.pdf>
- Hajdukova, L. V. (2008). *Formuvannia profesijno oriientovanoi kompetentsii v dialohichnomu movlenni u majbutnikh uchyteliv anhlijs'koi movy* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj lnhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Hrykun, Yu. O. (2022). Osvitn'o-roz vazhal'ne video (komichni stsenky v zhanri “mandzaj”) iak suchasnyj zasib navchannia iapons'koi movy. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho lnhvistychnoho universytetu. Serii Pedagogika ta Psykholohiia*, 37, 53–63.
<https://doi.org/10.32589/2412-9283.37.2022.272897>

- Didukh, O. O. (2016). *Metodyka navchannia vedennia debativ majbutnikh vykladachiv anhlijs'koi movy* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Zajtseva, I. V. (2017). *Formuvannia u majbutnikh filolohiv kompetentnosti v anhlijs'komu dialohichnomu movlenni na zasadakh problemnykh sytuatsij* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Korobejnikova, T. I. (2013). *Formuvannia anhlomovnoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni majbutnikh uchyteliv z vykorystanniam informatsijno-komunikatsijnykh tekhnolohij* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Pavelkiv, K. M. (2020). *Teoretychni i metodychni zasady inshomovnoi pidhotovky majbutnikh fakhivtsiv sotsial'noi sfery v umovakh osvith'oho seredovyscha universytetu* [Kandydats'ka dysertatsiia, Rivnens'kyj derzhavnyj humanitarnyj universytet, Rivne, Ukraina].
- Polons'ka, T. K. (2021a). Pryntsypy formuvannia mizhkul'turnoi inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti uchniv himnazii na urokakh inozemnoi movy. V *The IV International Science Conference "Actual problems of practice and science"*, March 5–6, 2021 (с. 48–50), Ankara, Turkey.
- Polons'ka, T. K. (2021b). Problema koreliatsii mizhkul'turnoi komunikatyvnoi kompetentnosti ta inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti v navchanni inozemnykh mov uchniv zakladiv zahal'noi seredn'oi osvity. V *Aktual'ni pytannia rozvytku suchasnoi nauky ta osvity (chastyna III)*. Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii m. L'viv, 16–17 sichnia 2021 roku (s. 62–63). L'vivs'kyj naukovyj forum.
- Scherbyna, M. B. (2021). *Metodyka dyferentsijovanoho formuvannia anhlomovnoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni majbutnikh uchyteliv* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Yaroshenko, O. V. (2015). *Formuvannia anhlomovnoi profesijno oriietovanoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni majbutnikh vykladachiv na osnovi kejs-metodu* [Kandydats'ka dysertatsiia, Kyivs'kyj natsional'nyj linhvistychnyj universytet, Kyiv, Ukraina].
- Yaroshenko, O. V. (2019). Strukturna model' inshomovnoi mizhkul'turnoi komunikatyvnoi kompetentnosti. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, 69, 301–305.
<https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-69.69>
- Byram, M. S. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters Ltd.